

Nr 41

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring, m. m., utom såvitt avser lag angående ändring i lagen om finansiering av folkpensioneringen och förslagsanslag till folkpensioner, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 5 mars 1965 dagtecknad proposition, nr 45, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll,

A. föreslagit riksdagen att

dels, jämlikt 87 § regeringsformen, antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring,

2) lag om ändrad lydelse av 11 och 16 §§ lagen den 25 maj 1962 (nr 382) angående införande av lagen om allmän försäkring,

3) lag om fortsatt försäkring enligt lagen den 17 december 1954 (nr 774) med särskilda bestämmelser om frivillig sjukpenningförsäkring i allmän sjukkassa,

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag angående ändrad lydelse av 5 § lagen den 25 maj 1962 (nr 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension,

2) lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 398) om finansiering av folkpensioneringen,

3) förordning om ändrad lydelse av 2 § 4 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272),

dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt,

B. lämnat riksdagen tillfälle att avge yttrande över de av föredragande departementschefen angivna grunderna för avvecklingen av de s. k. socialförsäkringsbolagens verksamhet.

Propositionen har hänvisats till statsutskottet, såvitt avser förslagsanslag till folkpensioner, samt i övrigt till lagutskott. I vad propositionen hänvisats till lagutskott behandlas den i detta sammanhang av andra lagutskottet utom såvitt angår lag angående ändring i lagen om finansiering av folk-

pensioneringen, som kommer att behandlas av utskottet i annat sammanhang.

I samband med propositionen behandlar utskottet följande i ämnet väckta motioner, nämligen

A. vid riksdagens början väckta motioner:

1) de likalydande motionerna nr 321 i första kammaren av herr Pettersson, Harald, m. fl., samt nr 388 i andra kammaren av herr Johansson i Öckerö m. fl.,

2) de likalydande motionerna nr 524 i första kammaren av herr Peterson, Eric Gustaf, m. fl., samt nr 626 i andra kammaren av herr Jonsson m. fl.,

3) de likalydande motionerna nr 531 i första kammaren av herrar Vikberg och Pettersson, Harald, samt nr 614 i andra kammaren av herrar Elmstedt och Larsson i Borrby,

4) motionen nr 66 i andra kammaren av herr Sjöholm, samt

5) motionen nr 228 i andra kammaren av herr Holmberg m. fl.

B. i anledning av propositionen väckta motioner:

6) motionen nr 650 i första kammaren av herr Carlsson, Eric, och fru Olsson,

7) motionen nr 779 i andra kammaren av herr Gustafsson i Skellefteå m. fl.,

8) motionen nr 780 i andra kammaren av herr Hedlund m. fl.

Motionen under 5) såvitt angår normerade bestämmelser för utbetalning av kommunala bostadstillägg samt statsanslag till kostnaderna för dessa tillägg samt motionen under 8) såvitt angår yrkandet under 2) kommer att behandlas av utskottet i annat sammanhang.

De vid propositionen fogade författningsförslagen, som behandlas i detta sammanhang, är av följande lydelse.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring

Härigenom förordnas, att 2 kap. 7 §, 10 kap. 2 § samt 19 kap. 2 och 6 §§ lagen den 25 maj 1962 om allmän försäkring¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

¹ Senaste lydelse av 2 kap. 7 § och 10 kap. 2 § se 1964:156.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 kap.

7 §.

Har kommun genom att anställa eller eljest träffa avtal med läkare eller på annat sätt vidtagit åtgärder för att bereda medellösa eller mindre bemedlade personer läkarvård, **må Konungen** på framställning av kommunen förordna, att **den** efter grunder som fastställas av Konungen skall vara berättigad att av *vederbörande allmänna försäkringskassa* erhålla ersättning för kostnad för läkarvård, som sålunda beretts försäkrad. Sådan ersättning må i varje särskilt fall utgivas allenast i den mån ersättning i anledning av vården ej tillkommit den försäkrade själv samt må ej överstiga vad som skolat utgivas till denne, därest han fått vidkännas motsvarande kostnad.

Allmän försäkringskassa — — — — — ifrågavarande kostnader.

Allmän försäkringskassa — — — — — utförda transporter.

Överenskommelse som — — — — — av riksförsäkringsverket.

Om redare — — — — — denna lag.

10 kap.

2 §.

Därest pensionsberättigad under hel månad är intagen i fångvårds- eller tvångsarbetsanstalt eller är häktad eller eljest är på statens bekostnad intagen i anstalt eller ock tillfälligt vistas utom anstalten, må av hans å månaden belöpande folkpension ej utgå högre belopp än som för år räknat motsvarar femton procent av basbeloppet. Kan den pensionsberättigade på grund av sitt tillstånd uppenbarligen icke tillgodogöra sig nämnda belopp till sin personliga

Därest pensionsberättigad under hel månad är intagen i fångvårdsanstalt eller är häktad eller eljest är på statens bekostnad intagen i anstalt eller ock tillfälligt vistas utom anstalten, må av hans å månaden belöpande folkpension ej utgå högre belopp än *Konungen bestämmer*.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

nytt, må riks försäkringsverket besluta om nedsättning av beloppet, dock till lägst tvåhundra kronor för år.

Allmän försäkringskassa — — — — — skall utgivas.

Åtnjuter barn — — — — — vid nomadskola.

19 kap.

2 §.

Försäkrad, som — — — — — nedan sägs.

Har den — — — — — av tjänstgöringstiden.

Uppgår den försäkrades till statlig inkomstskatt taxerade inkomst vid taxering året näst efter det år sjukförsäkringsavgiften avser till minst tvåtusenfyrhundra kronor och har han icke vid sistnämnda års utgång upphört att vara inskriven hos allmän försäkringskassa eller fyllt sextiosju år eller för december månad samma år åtnjutit ålderspension eller förtidspension enligt denna lag, skall sjukförsäkringsavgiften innefatta avgift avseende den allmänna försäkringskassans utgifter för sjukvårdsersättning. Vad nu sagts om försäkrads taxerade inkomst skall i fråga om försäkrad, som taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser, avse den sammanlagda taxerade inkomsten.

Har avgiftspliktig vid taxering till statlig inkomstskatt erhållit sådant särskilt avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga som avses i 9 § 2 mom. andra stycket förordningen om statlig inkomstskatt, skall vid tillämpning av tredje stycket med taxerad inkomst avses vad som återstår, sedan den taxerade inkomsten minskats med nämnda avdrag.

Angående skyldighet — — — — — i upphördsförordningen.

Har vid taxering året näst efter det år sjukförsäkringsavgiften avser beräknats till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst för den försäkrade eller, om han taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser, för någon av de samtaxerade, skall sjukförsäkringsavgiften innefatta avgift avseende den allmänna försäkringskassans utgifter för sjukvårdsersättning.

Sjukförsäkringsavgiften skall icke innefatta avgift avseende utgifter för sjukvårdsersättning, om den försäkrade vid utgången av det år avgiften avser upphört att vara inskriven hos allmän försäkringskassa eller fyllt sextiosju år eller för december månad samma år åtnjutit ålderspension eller förtidspension enligt denna lag.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Sjukförsäkringsavgift fastställs — — — — — öretal bortfaller.

Avgifterna enligt — — — — — för månad.

Är försäkrad — — — — — inkomst åtnjutits.

Avgifterna enligt — — — — — för år.

Avgift enligt 2 § tredje stycket må ej överstiga ett belopp motsvarande summan av tio kronor och en femtedel av den försäkrades taxerade inkomst, i vad denna överstiger tvåtusenfyrahundra kronor. Taxeras försäkrade enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser, må avgiften för vardera utgå högst med ett belopp motsvarande summan av fem kronor och en femtedel av den försäkrades taxerade inkomst, i vad denna överstiger ettusentvåhundra kronor; och skall därvid hälften av den sammanlagda taxerade inkomsten anses belöpa på vardera.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1966. Äldre bestämmelser gälla dock alltjämt i fråga om sjukförsäkringsavgift för tid dessförinnan.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 11 och 16 §§ lagen den 25 maj 1962 (nr 382) angående införande av lagen om allmän försäkring**

Härigenom förordnas, att 11 och 16 §§ lagen den 25 maj 1962 angående införande av lagen om allmän försäkring¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

11 §.

För tiden intill utgången av juni 1968 skall, såframt ej Konungen med riksdagen annorlunda förordnar, i stället för bestämmelserna i 6 kap. 2 § första stycket, 7 kap. 4 § och 8 kap. 4 § första stycket lagen om allmän försäkring gälla att folkpension i form av ålderspension, hel förtidspension eller änkepension skall för år räknat utgöra *två tusen nio hundra femtio* kronor eller, där den försäkrade är gift och hans make åtnjuter folkpension i form av ålderspension eller förtidspension eller äger rätt till pension enligt 6 kap. 1 § första stycket nämnda lag samt fall som nedan i tredje eller fjärde stycket sägs ej är för handen, *två tusen två hundra nittio* kronor.

De i första stycket angivna pensionsbeloppen skola för varje mångfald av tre, varmed pensionspristalet överstiger etthundra, förhöjas med ett indextillägg. Varje sådant tillägg

För tiden intill utgången av juni 1968 skall, såframt ej Konungen med riksdagen annorlunda förordnar, i stället för bestämmelserna i 6 kap. 2 § första stycket, 7 kap. 4 § och 8 kap. 4 § första stycket lagen om allmän försäkring gälla att folkpension i form av ålderspension, hel förtidspension eller änkepension skall för år räknat utgöra *tretusen etthundra* kronor eller, där den försäkrade är gift och hans make åtnjuter folkpension i form av ålderspension eller förtidspension eller äger rätt till pension enligt 6 kap. 1 § första stycket nämnda lag samt fall som nedan i tredje eller fjärde stycket sägs ej är för handen, *två tusen fyrahundra fem* kronor.

De i första stycket angivna pensionsbeloppen skola för varje mångfald av tre, varmed pensionspristalet överstiger etthundra, förhöjas med ett indextillägg. Varje sådant tillägg utgör för gift pensionsberättigad som

¹ Senaste lydelse av 11 § se 1964:157 och av 16 § se 1963:58.

(Nuvarande lydelse)

utgör för gift pensionsberättigad som i första stycket sägs *sextio* kronor och för annan pensionsberättigad *sjuttiofem* kronor för år; dock skola indextillägg, vilka motsvara så många hela mångfalder av tre som pensionspristalet för juni 1962 överstiger 100, utgöra för gift pensionsberättigad fyrtio kronor och för annan pensionsberättigad femtio kronor för år. Därest pensionspristalet, efter att hava stigit med hel mångfald av tre, åter nedgår, skola indextillägg utgå efter oförändrade grunder, så länge pensionspristalet överstiger närmast lägre hela mångfald av tre.

Ätnjuter den ————— nämnda lag.

Ätnjuta makar ————— allmän försäkring.

(Föreslagen lydelse)

i första stycket sägs *sextiofem* kronor och för annan pensionsberättigad *åttiofem* kronor för år; dock skola indextillägg, vilka motsvara så många mångfalder av tre som pensionspristalet **136** överstiger **100**, utgöra för gift pensionsberättigad **fyrtio** kronor och för annan pensionsberättigad **femtio** kronor för år **samt indextillägg, vilka motsvara så många hela mångfalder av tre som pensionspristalet för juni månad 1965 överstiger 136**, utgöra för gift pensionsberättigad **sextio** kronor och för annan pensionsberättigad **sjuttiofem** kronor för år. Därest pensionspristalet, efter att hava stigit med hel mångfald av tre, åter nedgår, skola indextillägg utgå efter oförändrade grunder, så länge pensionspristalet överstiger närmast lägre hela mångfald av tre.

16 §.

Bestämmelserna i tredje stycket punkterna 1—4 övergångsbestämmelserna till lagen den 5 maj 1960 (nr 99) angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering skola alltjämt äga motsvarande tillämpning. Dock skall beträffande änkepension efter man, som avlidit före den 1 juli 1960, i stället för 8 § första stycket lagen om folkpensionering i lagrummets lydelse före nämnda tidpunkt gälla, att sådan pension minskas med en tredjedel av den pensionsberättigades årsinkomst i vad den må överstiga ettusensjuhundra kronor. Vid tillämpning i fall som nu sagts av 13 §

Bestämmelserna i tredje stycket punkterna 1—4 övergångsbestämmelserna till lagen den 5 maj 1960 (nr 99) angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering skola alltjämt äga motsvarande tillämpning. Dock skall beträffande änkepension efter man, som avlidit före den 1 juli 1960, i stället för 8 § första stycket lagen om folkpensionering i lagrummets lydelse före nämnda tidpunkt gälla, att sådan pension minskas med en tredjedel av den pensionsberättigades årsinkomst i vad den må överstiga ettusensjuhundra kronor. Vid tillämpning i fall som nu sagts av 13 §

(Nuvarande lydelse)

2 mom. sistnämnda lag skall ock procenttalet 20 utbytas mot 10.

(Föreslagen lydelse)

2 mom. sistnämnda lag skall ock procenttalet 20 utbytas mot 10 samt beloppet 20 000 kronor utbytas mot 30 000 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1965.

För den, som åtnjuter folkpension i form av ålderspension eller förtidspension och vars pension jämlikt 18 § andra stycket lagen angående införande av lagen om allmän försäkring utgår med högre belopp än som skolat utgivas med tillämpning av 17 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, skall pensionen höjas med belopp motsvarande dels den pensionsförhöjning som föranledes av ändringen i 11 § första stycket, dels indextillägg som utlöses efter den 30 juni 1965.

Förslag

till

Lag

om fortsatt försäkring enligt lagen den 17 december 1954 (nr 774) med särskilda bestämmelser om frivillig sjukpenningförsäkring i allmän sjukkassa

Härigenom förordnas som följer.

Försäkring enligt lagen den 17 december 1954 med särskilda bestämmelser om frivillig sjukpenningförsäkring i allmän sjukkassa¹ må meddelas även för tid efter utgången av juni månad 1965, dock längst till utgången av juni månad 1970.

Den som vid utgången av juni månad 1965 är försäkrad enligt nämnda lag skall, om han ej begär annat, utan ny anmälan anses försäkrad även för tiden därefter.

¹ Senaste lydelse av 1 § se 1960:182 samt av 2, 3 och 5 §§ se 1955:398.

Förslag

till

Lag**angående ändrad lydelse av 5 § lagen den 25 maj 1962 (nr 392) om hustrutilllägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension**

Härigenom förordnas, att 5 § lagen den 25 maj 1962 om hustrutilllägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Med årsinkomst — — — — — att utgiva.

Vid uppskattning av förmögenhets avkastning skall denna höjas med tio procent av det belopp, varmed förmögenheten må överstiga för den som är gift *femtontusen* kronor och för annan *tjugutusen* kronor.

Vid uppskattning av förmögenhets avkastning skall denna höjas med tio procent av det belopp, varmed förmögenheten må överstiga för den som är gift *tjugotvåtusenfemhundra* kronor och för annan *trettiotusen* kronor.

Värdet av — — — — — av Konungen.

Ifråga om — — — — — sammanlagda förmögenhet.

Årsinkomst avrundas — — — — — tiotal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1965.

Förslag

till

Förordning**om ändrad lydelse av 2 § 4 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272)**

Härigenom förordnas, att 2 § 4 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

2 §.

4 mom. Den som är pliktig erlägga i 1 § omförmäld sjukförsäkringsavgift och som taxerats enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser skall, om för den andra maken ej beräknats någon till statlig inkomstskatt *taxerad* inkomst och makarna blivit för inkomståret mantalsskrivna såsom tillhörande samma hushåll, påföras jämväl den andra makens sjukförsäkringsavgift för inkomståret och skall den sistnämnda maken vara fri från betalningsskyldighet för avgiften.

(Föreslagen lydelse)

4 mom. Den som är pliktig erlägga i 1 § omförmäld sjukförsäkringsavgift och som taxerats enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser skall, om för den andra maken ej beräknats någon till statlig inkomstskatt *beskattningsbar* inkomst och makarna blivit för inkomståret mantalsskrivna såsom tillhörande samma hushåll, påföras jämväl den andra makens sjukförsäkringsavgift för inkomståret och skall den sistnämnda maken vara fri från betalningsskyldighet för avgiften.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1966. Äldre bestämmelser gälla dock alltjämt i fråga om sjukförsäkringsavgift för tid dessförinnan.

¹ Senaste lydelse av 2 § 4 mom. se 1954:340.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag om den lagändring som erfordras för genomförande av standardhöjningen av folkpensioner i enlighet med förslag i statsverkspropositionen. Vid nuvarande antal indextillägg blir fr. o. m. juli 1965 det årliga pensionsbeloppet — bortsett från kommunalt bostadstillägg — för en ensam pensionär 4 000 kr. och för två pensionsberättigade makar tillhoppa 6 250 kr.

Indextillägg som utlöses efter juni månad 1965 föreslås höjda till 85 kr. för ensam pensionär och 130 kr. för två pensionsberättigade makar.

Bestämmelserna om samordningen mellan pensioneringen och yrkesskadeförsäkringen uppmjukas så att den föreslagna standardhöjningen skall kunna utgå till ålders- och förtidspensionärer, vilkas pension bestäms med tillämpning av övergångsbestämmelserna till lagen om allmän försäkring. Indextillägg som utlöses efter juni månad 1965 skall också tillkomma dessa pensionärer.

Reglerna om inkomstprövning av folkpensionsförmåner föreslås ändrade så att de s. k. skärpningsfria beloppen fr. o. m. den 1 juli 1965 höjs från 20 000 kr. till 30 000 kr. för ensam pensionär och från 30 000 kr. till 45 000 kr. för makar.

Ändrade grunder föreslås rörande skyldigheten att erlægga avgift avseende allmän försäkringskassas utgifter för sjukvårdsförmåner. Sådan skyldighet skall föreligga, om till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst beräknats för den försäkrade själv eller för make med vilken den försäkrade samtaxerats.

Vidare föreslås förlängning på fem år av den s. k. T-försäkringen.

Propositionen innehåller förslag rörande fonderingen i allmänna sjukförsäkringsfonden.

Förslag framläggs om att överskottsmedel i riksförsäkringsverkets fonder skall få användas för förhöjning av livräntor på grund av frivillig yrkesskadeförsäkring.

Slutligen föreslås att riksdagen, med ändring av tidigare ställningstagande, fattar principiellt beslut om att de s. k. socialförsäkringsbolagen inte skall få meddela yrkesskadeförsäkring efter utgången av år 1967. Riksdagen bereds tillfälle att yttra sig rörande huvudgrunderna för avveckling av bolagens verksamhet.

Av propositionens innehåll redovisas här endast vad föredragande departementschefen anfört. Beträffande övriga delar av propositionen hänvisas till denna.

Motionsyrkandena

I *motionerna I: 321* och *II: 388* har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t påkallar åtgärder för en snar lösning av frågorna om värdesäkring av livräntor på grund av frivilliga försäkringar enligt yrkeskadslagstiftningen».

I *motionerna I: 524* och *II: 626* har hemställts,

»A. att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av gällande lag om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension m. m., att gälla fr. o. m. den 1 juli 1965,

1) att avdragsfaktorn vid beräkning av inkomstprövat hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg för folkpensionärer skall vara en tredjedel av det belopp som sidoinkomst (extrainkomst vid sidan av folkpension) överstiger 1 200 kr. för gift pensionär och 1 700 kr. för annan pensionär och att således den nuvarande skärpningen av avdraget till två tredjedelar — vid sidoinkomster överstigande 1 700 kr. respektive 2 400 kr. — avskaffas;

2) att de avdragsfria förmögenhetsbelopp som tillämpas vid behovsprövningen av folkpensionsförmåner höjes från nuvarande 15 000 kr. för gift pensionsberättigad (30 000 kr. för två makar som båda har folkpension) och 20 000 kr. för ensamstående pensionär till 22 500 kr. för gift pensionär (45 000 kr. för två makar) och 30 000 kr. för ensamstående pensionär; samt

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig författningstext».

I *motionerna I: 531* och *II: 614* har hemställts,

»I. att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av nuvarande lagbestämmelser, att gälla från och med den 1 juli 1965

a) att avdragsfaktorn vid beräkning av inkomstprövat hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg för folkpensionärer skall utgöra en tredjedel av det belopp, vilket som extrainkomst vid sidan av folkpension överstiger 1 200 kronor för gift pensionär och 1 700 kronor för annan pensionär,

b) att de avdragsfria förmögenhetsbelopp som tillämpas vid behovsprövningen av folkpensionsförmåner höjes från nuvarande 15 000 kronor för gift pensionär och 20 000 kronor för ensamstående pensionär till 20 000 kronor för gift pensionär och 30 000 kronor för ensamstående pensionär; samt

II. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderlig författningstext».

I *motionen II: 66* har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag syftande till att personer som befrias från erläggandet av inkomstskatt och folkpensionsavgift befrias jämväl från erläggandet av sjukförsäkringsavgift».

I *motionen II: 228* har, såvitt nu är i fråga, hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att hemställa om förslag till sådan ändring av lagen om hustrutillägg och kommunala bostadstillägg att reducering av dessa förmåner med anledning av inkomst utöver folkpensionen sker först vid ett betydligt större inkomstbelopp än vad som föreskrives i nu gällande bestämmelser».

I *motionen I: 650* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att en höjning av standardtilläggen, som i proposition nr 45, föreslås för pensionärer med hel pension, jämväl må utgå med oreducerade belopp till pensionärer som anmält förtida uttag, samt att vederbörande utskott må utarbeta erforderlig lagtext».

I *motionen II: 779* har hemställts, »att riksdagen vid behandlingen av prop. nr 45 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förslag till 1966 års riksdag avseende en förbättring av folkpensionerna med beaktande av vad i motionen anförts».

I *motionen II: 780* har, såvitt nu är i fråga hemställts, »att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 45 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla 1) om tillsättande snarast av en parlamentarisk utredning av frågan om målsättning och metod för standardhöjningar av folkpensionsförmåner efter 1968 i enlighet med vad som anförts i motionen; — — —».

Över motionerna I: 321 och II: 388 har utskottet, i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver, inhämtat yttrande från riksförsäkringsverket.

Beträffande de skäl motionärerna anför till stöd för sina yrkanden får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 388, II: 626, II: 614, II: 66, II: 228, I: 650, II: 779 och II: 780.

Föredragande departementschefen, statsrådet Aspling, har, i de delar varom nu är i fråga, anför:

»I prop. 1965: 1 (bil. 7 s. 23) har föreslagits standardhöjning av folkpensionerna fr. o. m. den 1 juli 1965. Den föreslagna höjningen föranleder ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 382) angående införande av lagen om allmän försäkring. Även vissa andra ändringar i lagstiftningen om allmän försäkring bör vidtas.

Vidare påkallas ställningstagande till frågan om försäkring efter den 30 juni 1965 enligt lagen den 17 december 1954 (nr 774) med särskilda bestämmelser om frivillig sjukpenningförsäkring i allmän sjukkassa.

De s. k. socialförsäkringsbolagens rätt att efter utgången av år 1965 meddela försäkring enligt lagen den 14 maj 1954 (nr 243) om yrkesskadeförsäkring bör även tas upp till ny prövning.»

Socialförsäkringsbolagen

Departementschefen

»Yrkesskadeförsäkringen handhas av riksförsäkringsverket och nio av arbetsgivare för ändamålet bildade ömsesidiga s. k. socialförsäkringsbolag.

Vid 1961 års riksdag tog statsmakterna ställning till de organisatoriska frågorna för sjukförsäkringen och den allmänna pensioneringen. I avvaktan på en utredning om yrkesskadeförsäkringens närmare utformning begränsades ställningstagandet i fråga om denna försäkringsgrens administration till ett principbeslut, som innebar att socialförsäkringsbolagen efter utgången av år 1965 inte skulle få meddela försäkring enligt yrkesskadeförsäkringslagen.

Översynen av yrkesskadeförsäkringen har anförtratts yrkesskadeutredningen, som också har att behandla problemen i samband med avvecklingen av socialförsäkringsbolagens verksamhet. Utredningen har anmält att den inte kan lägga fram förslag om en reviderad yrkesskadelagstiftning i sådan tid att den nuvarande lagen kan avlösas av en ny vid utgången av år 1965. En ny lag kan enligt vad utredningen uppger träda i kraft tidigast den 1 januari 1967. På grund härav utgår utredningen från att tidpunkten för bolagens avveckling skall framflyttas, så att bolagen får meddela försäkring enligt den nuvarande yrkesskadeförsäkringslagen under dess giltighetstid.

I likhet med yrkesskadeutredningen och remissorganen anser jag det inte lämpligt att vidta någon ändring i försäkringens administration innan en ny yrkesskadelagstiftning kan träda i kraft. Tidpunkten för genomförandet av 1961 års principbeslut bör därför framflyttas. Jag bedömer att den nya lagstiftningen kan träda i kraft tidigast den 1 januari 1968. Med hänsyn härtill förordar jag sådan ändring av nämnda principbeslut att socialförsäkringsbolagen inte efter utgången av år 1967 skall äga meddela försäkring enligt yrkesskadeförsäkringslagen.

En ny yrkesskadelagstiftning torde bli tillämplig endast på skador, som inträffat efter lagstiftningens ikraftträdande, medan de äldre bestämmelserna i princip får gälla för skador som inträffat dessförinnan. Jag är ense med utredningen om att detta äldre försäkringsbestånd till den del det förvaltas av socialförsäkringsbolagen successivt bör överföras på riksförsäkringsverket under en övergångstid av högst fem år efter den nya lagstiftningens ikraftträdande. I anslutning till vad Socialförsäkringsbolagens förening anfört i sitt remissyttrande vill jag framhålla att, om bolagen på sätt utredningen förutsatt medverkar till rörelsens avveckling, möjlighet bör finnas att i väsentlig mån tillgodose föreningens önskemål om att avvecklingsperioden för de olika bolagen inte blir alltför kort. Att fastslå en generell minimitid på fyra år finner jag inte lämpligt.

Yrkesskadeförsäkringslagen och lagen om försäkringsrörelse innehåller

vissa bestämmelser om ordningen för överförande av socialförsäkringsbolagens verksamhet på riksförsäkringsverket. I princip bör dessa bestämmelser komma till användning, men med hänsyn till de särskilda förhållandena i samband med socialförsäkringsbolagens avveckling torde som utredningen föreslagit en viss särreglering vara lämplig och erforderlig. Utredningen förordar i huvudsak följande principer för avvecklingen.

Överförandet av bolagens försäkringsbestånd på riksförsäkringsverket bör i första hand grundas på överenskommelser mellan parterna. En plan för avvecklingsarbetet bör upprättas senast vid avvecklingsperiodens början.

Sedan i ett visst fall verket och bolaget träffat avtal om villkoren för överlåtelsen, bör avtalet äga giltighet och kunna verkställas utan att Kungl. Maj:ts eller försäkringsinspektionens medgivande inhämtas. Avtalet bör registreras av försäkringsinspektionen och avvecklingen bör ske under inspektionens överinseende. Med registreringen skall det överlåtande bolaget vara fritaget från förpliktelser för det överlåtna försäkringsbeståndet. Vissa allmänna normer för övertagandet bör utarbetas av en nämnd med representanter för riksförsäkringsverket och bolagen och under medverkan från inspektionens sida. Beräkningen av livräntebeståndets värde vid överlåtelse bör baseras på de för bolagen vid tidpunkten för överlåtelsen gällande grunderna.

Skulle överlåtelseavtal inte kunna komma till stånd, bör meningsskiljaktigheterna lösas genom ett skiljemannaförfarande, varvid riksförsäkringsverket och vederbörande bolag utser två skiljemän var och en femte skiljeman utses av försäkringsinspektionen. Skiljemännens avgörande bör få samma verkan som ett i frivillig ordning tillkommet överlåtelseavtal.

Den som är delägare i ett socialförsäkringsbolag vid den tidpunkt då bolagen upphört att vara försäkringsgivare bör anses som delägare även för tiden därefter så länge bolaget består.

De av utredningen förordade riktlinjerna för avveckling av socialförsäkringsbolagens verksamhet har praktiskt taget helt godtagits av remissorganen. Riksförsäkringsverket och försäkringsinspektionen anför dock, att även normerna för beräkningen av livräntebeståndets värde bör kunna bli föremål för förhandlingar mellan parterna i den av utredningen föreslagna ordningen.

För att socialförsäkringsbolagen redan nu skall kunna förbereda sig på avvecklingen bör statsmakterna ta ställning till principerna för denna. Jag anser, att yrkesskadeutredningens förslag är väl ägnat att läggas till grund för avvecklingen av bolagens verksamhet. Rörande beräkningen av livräntebeståndets värde ansluter jag mig dock till den av de båda ämbetsverken hävdade uppfattningen. Med denna modifikation biträder jag utredningens förslag. Jag föreslår, att riksdagen får tillfälle att yttra sig om de av mig förordade huvudgrunderna för avveckling av bolagens verksamhet. Förslag till erforderliga lagregler i ämnet ämnar jag lägga fram i samband med förslag till ny lagstiftning om yrkesskador.»

Folkpensioneringen

Standardhöjning av folkpensioner

Departementschefen

»I prop. 1965: 1 (bil. 7 s. 23) har föreslagits en standardhöjning av folkpensionerna fr. o. m. den 1 juli 1965 med 150 kr. för en ensam pensionär och 115 kr. för var och en av två pensionsberättigade makar. Med nuvarande antal indextillägg skulle ålderspensionens årsbelopp därefter bli för en ensam pensionär 4 000 kr. och för två pensionsberättigade makar tillsammans 6 250 kr. Motsvarande höjningar inträder beträffande förtidspension och änkepension. De angivna höjningarna avser hel pension. Om exempelvis en ensam förtidspensionär åtnjuter en tredjedel av hel förtidspension, blir alltså standardhöjningen för hans del 50 kr. För den som tagit ut ålderspension före 67 års ålder och med hänsyn härtill har reducerad pension blir höjningen i motsvarande mån reducerad.

Den föreslagna standardhöjningen kräver ändring av de i 11 § första stycket lagen den 25 maj 1962 (nr 382) angående införande av lagen om allmän försäkring (ändrad 1963: 58 och 1964: 157) angivna pensionsbeloppen.

Kostnaderna för standardhöjningen kan beräknas till 158 milj. kr. för budgetåret 1965/66.»

Indextilläggens storlek

Departementschefen

»I lagen om allmän försäkring är folkpensionsbeloppen uttryckta i procent av basbeloppet, vilket på visst sätt förändras efter ändringar i det allmänna prisläget. Av tekniska skäl har dock folkpensionernas anknytning till basbeloppet hittills kunnat genomföras endast i fråga om barnpensioner, barntillägg, invaliditetstillägg och invaliditetsersättning. Folkpensioneringens huvudförmåner ålderspension, förtidspension och änkepension indexregleras i stället på samma sätt som i den före 1963 gällande folkpensioneringslagen genom anknytning till pensionspristalet.

Pensionspristalet anger förhållandet mellan prisläget varje månad och prisläget i december 1951 och gäller för tredje månaden efter den som beräkningen avser. Folkpensionens grundbelopp ökas med ett indextillägg för varje mångfald av tre, varmed pensionspristalet överstiger 100. Det senast fastställda pensionspristalet är 150 och antalet indextillägg 16. Storleken av varje indextillägg som utlösts före den 1 juli 1962 är 50 kr. för ensam pensionär och 40 kr. för vardera av två pensionsberättigade makar. De tillägg som utlösts därefter utgör 75 kr. för en ensam pensionär och 60 kr. för vardera av två makar. Av nu utgående 16 indextillägg har tolv utlösts före och fyra efter den 1 juli 1962.

För att folkpensionärerna skall få full kompensation för kommande pris-höjningar — bl. a. de som föranleds av omsättningskattens höjning — bör indextilläggen höjas. Jag förordar, att indextillägg som utlöses efter juni månad 1965 skall utgöra 85 kr. för ensam pensionär och 65 kr. för vardera av två pensionsberättigade makar.

Den föreslagna förbättringen av indextilläggen kräver ändring i 11 § andra stycket lagen angående införande av lagen om allmän försäkring.

Den merkostnad för varje efter juni månad 1965 tillkommande indextillägg, som förbättringen medför, kan uppskattas till 10 milj. kr. för år räknat.»

Samordningen mellan pensioneringen och yrkesskadeförsäkringen

Departementschefen

»Den nuvarande samordningen mellan den allmänna pensioneringen och yrkesskadeförsäkringen är avsedd som ett provisorium i avbidan på en definitiv lösning av yrkesskadeförsäkringens ställning inom socialförsäkringen. Denna fråga utreds av yrkesskadeutredningen. Dess förslag till ny lagstiftning om yrkesskador kan beräknas bli framlagt i sådan tid att de nya reglerna kan träda i kraft den 1 januari 1968. Även om det inför en förestående ny lagstiftning om yrkesskador bör undvikas att ändra samordningsreglerna, bör årets standardhöjning på samma sätt som fjolårets tillkomma de ålders- och förtidspensionärer, vilkas pension bestäms med tillämpning av 18 § andra stycket lagen angående införande av lagen om allmän försäkring. Enligt min mening talar skäl för att också de indextillägg, som utlöses efter juni månad 1965, för de nämnda pensionstagarna undantas från tillämpning av 17 kap. 2 § lagen om allmän försäkring. Jag förordar att så sker genom en övergångsbestämmelse till den tidigare förordade ändringen av lagen angående införande av lagen om allmän försäkring. Det innebär alltså att de berörda pensionärerna får del av standardhöjningen och de indextillägg som utlöses efter den 30 juni i år.

Kostnaderna för de föreslagna uppmjukningarna av samordningsbestämmelserna vad avser standardhöjningen kan beräknas till 2,7 milj. kr. per år. Årskostnaden för varje indextillägg som tillkommer efter den 30 juni 1965 kan på grund av förslaget beräknas öka med 1,7 milj. kr.»

Inkomstprövning av vissa folkpensionsförmåner

Departementschefen

»Kommunala bostadstillägg, hustrutillägg och änkepensioner i anledning av dödsfall före den 1 juli 1960 är underkastade inkomstprövning. Denna innebär, att pensionsförmånen enligt vissa regler minskas med den pensions-

berättigades årsinkomst vid sidan av folkpensionen i den mån denna inkomst överstiger visst belopp. Vidare gäller att förmögenhet överstigande för ensam pensionär 20 000 kr. och för makar tillsammans 30 000 kr. medför höjning av årsinkomsten med 10 % av det belopp varmed förmögenheten överstiger nyss nämnda gränobelopp. En gift pensionsberättigads inkomst och förmögenhet anses utgöra hälften av makarnas sammanlagda inkomst och förmögenhet.

Vid beräkningen av årsinkomsten skall värdet av bostadsförmån eller annan naturaförmån som regel uppskattas enligt de grunder som tillämpas vid taxering till statlig inkomstskatt. Härav följer bl. a. att inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter beräknas till 2,5 % av taxeringsvärdet samt att avdrag från nämnda inkomst medges för ränta på lånat, i fastigheten nedlagt kapital och dessutom med 200 kr. om innehavaren är mantalsskriven på fastigheten.

De nuvarande bestämmelserna om förmögenhetsskärpningen har gällt sedan den 1 juli 1957, dock med den ändringen att skärpningsprocenten sänktes från 20 till 10 fr. o. m. den 1 januari 1963. Som motivering härför anfördes att den högre skärpningsprocenten verkade hårt, vilket skulle framträda särskilt om taxeringsvärdena på egnahemsfastigheter höjdes mera avsevärt.

För att neutralisera verkningarna av de höjda fastighetstaxeringsvärdena vid 1957 års allmänna fastighetstaxering beslöt statsmakterna, att de skärpningsfria beloppen skulle höjas. Med anledning av den nu pågående fastighetstaxeringen har riksförsäkringsverket haft uppdrag att utreda om en ny jämkning i gällande bestämmelser rörande inkomstprövningen är motiverad. Verket föreslår att de skärpningsfria beloppen höjs med 50 % från 20 000 kr. till 30 000 kr. för ensam pensionär och från 15 000 kr. till 22 500 kr. för gift pensionsberättigad, dvs. för makar sammanlagt från 30 000 kr. till 45 000 kr.

Jag anser det angeläget, att folkpensionärer som har egna hem eller därmed jämförliga fastigheter inte på grund av en förmögenhetsökning som i huvudsak är av nominell natur kommer i väsentligt sämre läge i fråga om rätten till inkomstprövade pensionsförmåner. Sådana konsekvenser av den pågående fastighetstaxeringen bör undvikas. Det av riksförsäkringsverket framlagda förslaget, som gillats av remissorganen, anser jag väl avvägt. Jag förordar att det genomförs. I detta sammanhang bör beaktas att inkomstprövningsreglerna påverkas av att procentsatsen för beräkning av intäkt av en- och tvåfamiljsfastigheter sänks från 2,5 till 2. Kungl. Maj:t har den 5 februari 1965 beslutat föreslå riksdagen sådan ändring i skattereglerna. En ändring i dessa slår automatiskt igenom i reglerna om inkomstprövningen av folkpensionsförmåner.

Den föreslagna uppmjukningen av skärpningsreglerna är av generell natur och således likformig för förmögenhetsinnehavare med fastighet och sådana, vilkas förmögenhet består av exempelvis banktillgodohavanden. För

vissa pensionstagare kommer åtgärden att medföra rätt att efter ansökan erhålla förhöjning av utgående inkomstprövade pensionsförmåner, varjämte vissa pensionärer som nu på grund av förmögenhetens storlek är helt uteslutna från rätt till sådan förmån kommer att efter ansökan bli berättigade därtill.

Kostnadsökningen på grund av ändringen kan uppskattas till omkring 10 milj. kr. per år, varav huvuddelen faller på kommunerna.»

Folkpension till anstaltsvårdade

Departementschefen

»Av den lämnade redogörelsen framgår att bristande överensstämmelse f. n. råder mellan de belopp som skall tillhandahållas den pensionsberättigade för hans personliga behov i de fall då pensionen på grund av anstaltsvistelse m. m. sätts ned och då pensionen uppbärs av den som svarar för vårdkostnaden. Vid vård på statens bekostnad utgör beloppet f. n. 750 kr., medan det vid vård på kommunal eller landstingskommunal anstalt utgör 780 kr. Det förra beloppet varierar automatiskt vid ändringar i basbeloppet, under det att ändringar i det senare är beroende på Kungl. Maj:ts beslut. Då reglerna rörande de belopp, som i de båda fallen bör tillkomma den pensionsberättigade personligen, bör överensstämma, förordar jag att 10 kap. 2 § första stycket lagen om allmän försäkring ändras så att Kungl. Maj:t får fastställa det belopp med vilket pensionen högst får utgå.»

Sjukförsäkringen

Sjukförsäkringsavgifterna m.m.

Departementschefen

»Avgift avseende allmän försäkringskassas utgifter för sjukvårdsersättning tas ut av försäkrade, vilkas till statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till minst 2 400 kr. Samma taxerade belopp utgör gräns för skyldigheten att betala folkpensionsavgift. I syfte att nå en bättre anpassning till skatteförmågan, sådan den tar sig uttryck vid inkomsttaxeringen, har i prop. 1965: 14 föreslagits, att folkpensionsavgiften i stället skall beräknas på grundval av den beskattningsbara inkomsten. De skäl som anförts för en omläggning av skyldigheten att erlagga folkpensionsavgift kan också anföras för en motsvarande omläggning av skyldigheten att erlagga avgift för sjukvårdsersättning.

En sådan åtgärd skulle undanröja vissa olägenheter, som är förknippade med de nuvarande reglerna. På grund av att avgift för sjukvårdsersättning påförs alla försäkrade, vilkas taxerade inkomst uppgår till minst 2 400 kr., blir förhållandevis många påförda sådan avgift även om de har låg inkomst

och nedsatt skatteförmåga. Samtaxerade makar eller en ogift person, änka, änkling eller fränskild med hemmavarande barn under 18 år får betala avgift om den taxerade inkomsten ligger mellan 2 400 kr. och 4 500 kr., trots att statlig och kommunal inkomstskatt inte skall erläggas. Efter ortsavdraget 4 500 kr. blir nämligen den beskattningsbara inkomsten 0. De särskilda bestämmelserna om extra avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga är inte tillämpliga, eftersom den beskattningsbara inkomsten redan är 0. Hade den taxerade inkomsten i stället varit exempelvis 5 000 kr. eller 6 000 kr. skulle extra avdrag ha kunnat medges med så stort belopp som erfordras för att nedbringa den efter ortsavdraget återstående inkomsten till 0 eller alltså med 500 kr. resp. 1 500 kr. Skyldigheten att erlægga avgift för sjukvårdsersättning skulle dock ha stått kvar. Nu nämnda olägenheter försvinner, om avgiftsskyldighet inträder först när beskattningsbar inkomst beräknats.

Jag förordar sådan ändring i 19 kap. 2 § tredje stycket lagen om allmän försäkring, att avgift avseende utgifter för sjukvårdsersättning skall erläggas av en försäkrad, om till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst beräknats antingen för honom själv eller för make med vilken han samtaxeras. Om mannen har beskattningsbar inkomst, utgår alltså avgift för hustrun även om hon inte har någon inkomst. Reglerna i 19 kap. 2 § fjärde stycket och 6 § femte stycket lagen om allmän försäkring kan slopas. Samtidigt bör viss ändring göras i 2 § 4 mom. *uppbördsförordningen den 5 juni 1953* (nr 272, ändrad 1954: 340). Det kan framhållas, att ändringen av reglerna om avgiftsplikten inte berör rätten till sjukvårdsförmåner.

Genom den förordade omläggningen uppkommer ett avgiftsbortfall för de allmänna försäkringskassorna, som kan uppskattas till omkring 20 milj. kr. per år. För att kompensera kassorna för detta avgiftsbortfall torde avgiften behöva höjas med i genomsnitt 5 kr. för varje avgiftspliktig eller 10 kr. för två makar.

I anslutning till de behandlade reglerna om sjukförsäkringen vill jag föreslå en lagändring av administrativ innebörd.

Vissa kommuner bereder medellösa eller mindre bemedlade personer läkarvård utan kostnad eller mot låg avgift. I sådana fall kan kommunerna enligt bestämmelser i 2 kap. 7 § första stycket lagen om allmän försäkring efter medgivande av Kungl. Maj:t erhålla ersättning från försäkringskassan för läkarvårdskostnaden. En stadgad praxis på området har numera utbildats. Som ett led i strävandena att decentralisera förvaltningen bör befogenheten att medge kommunerna rätt till ersättning flyttas från Kungl. Maj:t till de allmänna försäkringskassorna. Jag föreslår att lagrummet ändras i enlighet härmed. Fastställandet av de grunder efter vilka ersättning skall utgå bör liksom f. n. ankomma på Kungl. Maj:t.»

Förlängning av den s.k. T-försäkringen*Departementschefen*

»Lagen den 17 december 1954 med särskilda bestämmelser om frivillig sjukpenningförsäkring i allmän sjukkasse — den s. k. T-försäkringen — tillkom för att övergångsvis bereda dem, som vid utgången av år 1954 var sjukpenningförsäkrade i erkänd sjukkasse men som inte är sjukpenningförsäkrade enligt den obligatoriska sjukförsäkringen, tillfälle att genom frivilliga avgifter försäkra sig för sjukpenning. Denna möjlighet står öppen inte endast för den, som inte blivit obligatoriskt sjukpenningförsäkrad, utan även för den vars obligatoriska försäkring upphört. Försäkringen skall avse en sjukpenning av 1, 2 eller 3 kr. per dag, dock högst det av nämnda belopp, som med 50 öre överstiger den sjukpenning, för vilken den försäkrade vid utgången av år 1954 var försäkrad i erkänd sjukkasse under de första 90 sjukhjälpdagarna. Sjukhjälpstiden vid varje sjukdom är högst 90 dagar.

Möjligheten att teckna försäkring enligt 1954 års lag liksom redan tecknade försäkringar upphör enligt gällande bestämmelser vid utgången av juni månad 1965. Jag förordar, att möjlighet till T-försäkring skall bestå till utgången av juni månad 1970. En försäkring, som gäller vid utgången av juni månad 1965, bör, om inte den försäkrade begär annat, utan särskild anmälan fortsätta att gälla även därefter dock längst till utgången av juni månad 1970.»

Vidare har *departementschefen* anfört:

Uppräkning av livräntor på grund av frivillig yrkesskadeförsäkring

»En genomgående princip inom yrkesskadeförsäkringen är att de vid varje tidpunkt gällande bestämmelserna är tillämpliga på de då inträffade skadorna. Ersättningarna har på grund härav i allmänhet varit lägre ju längre tillbaka i tiden skadan legat. Ersättningarna från den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen har dock genom statsmakternas beslut vid flera tillfällen förhöjts bl. a. med hänsyn till förändringarna i penningvärdet och till reallöneutvecklingen. Härigenom har ersättningsnivån mellan äldre och nyare skadefall i viss mån utjämnats. Till en början skedde detta genom särskilda tillägg av statsmedel men år 1955 beslöts att förbättringarna skulle ske genom en omreglering på så sätt att den arbetsförtjänst som låg till grund för beräkningen av ersättningarna räknades upp. Samtidigt beslöts att uppräkningskosterna skulle bekostas genom tillägg till arbetsgivarnas årliga yrkesskadeförsäkringsavgifter. En motsvarande omreglering skedde år 1956 av vissa ersättningar på grund av den statsunderstödda frivilliga olycksfallsförsäkringen för fiskare i vad ersättningarna avsåg skador på grund av olycksfall i arbete. I detta fall bekostas uppräkningskosterna med statsmedel. Fr. o. m. den 1 januari 1963 vidtog en ytterligare förhöjning av vissa äldre livräntor från såväl den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen

som fiskarförsäkringen, finansierad på samma sätt som 1955 och 1956 års omregleringar.

Någon uppräknig har däremot inte skett av ersättningar på grund av frivilliga försäkringar enligt lagstiftningen om yrkesskadeförsäkring. Riksförsäkringsverket har aktualiserat frågan om uppräknig av dessa ersättningar. Verket framhåller att det för de frivilliga försäkringarnas del inte är möjligt att bekosta förbättringen av de äldre livräntorna genom avgiftstillägg från arbetsgivarna. Det är också uteslutet att ta statsmedel i anspråk för ändamålet. En uppräknig av de ifrågavarande livräntorna torde vara möjlig endast i den mån överskott på den frivilliga försäkringen kan disponeras.

Riksförsäkringsverket anser att en uppräknig av livräntorna från den frivilliga försäkringen f. n. bör begränsas på motsvarande sätt som skedde vid omregleringen av livräntor från fiskarförsäkringen. Detta innebär att förbättring inte kommer att utgå för tid efter 67 års ålder. För uppräknig av invalidlivränta före 67 års ålder bör krävas, att invaliditetsgraden är minst 30 %. Under förutsättning att uppräknigarna begränsas på nyss angivet sätt men i övrigt sker med tillämpning av gällande grunder för omreglering och förhöjning av livräntor från den obligatoriska försäkringen, kan för riksförsäkringsverkets del antalet berörda livräntor beräknas till sammanlagt 167. Det årliga förhöjningsbeloppet uppskattas till 257 000 kr., varemot svarar ett kapitalvärde av 2 280 000 kr.

Riksförsäkringsverket uppger vidare att verkets yrkesskadeförsäkringsfond vid 1963 års utgång uppgick till i runt tal 594 milj. kr. Samtidigt beräknades livränte- och ersättningsreserverna till sammanlagt 517 milj. kr. Behållningen utöver dessa försäkringstekniska fonder var alltså omkring 77 milj. kr. I sistnämnda belopp ingår en premieutjämnings- och säkerhetsfond på 73 milj. kr. och ett kursregleringskonto på 4 milj. kr. Av premieutjämnings- och säkerhetsfonden beräknades 3,4 milj. kr. ha uppkommit genom frivilliga försäkringar enligt 1954 års yrkesskadeförsäkringslag. För frivilliga försäkringar enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag föreligger inte någon separat bokföring, men det anses sannolikt att inte obetydliga överskottsmedel från dessa försäkringar ingår i yrkesskadeförsäkringsfonden.

Riksförsäkringsverket anför, att uppkomna överskott på de frivilliga försäkringarna gör det möjligt att räkna upp de ifrågavarande livräntorna på angivet sätt. För att överskottet skall få disponeras för ändamålet fordras medgivande av Kungl. Maj:t och riksdagen.

För den särskilda olycksfallsförsäkringen för fiskare finns en speciell fond, i vilken försäkringsformerna för olycksfall under yrkesutövning och olycksfall utom arbetet redovisas var för sig. För utomarbetsförsäkringen fanns vid 1963 års utgång en livräntereserv på 0,16 milj. kr. och en säkerhetsfond på 0,2 milj. kr. Den senare gör det möjligt att räkna upp livräntor

från utomarbetsförsäkringen på motsvarande sätt som livräntorna från inomarbetsförsäkringen.

Riksförsäkringsverket hemställer, att verket måtte bemyndigas att disponera till frivilliga försäkringar hänförliga överskottsmedel i yrkesskade- och fiskarförsäkringsfonderna för ersättningsförhöjningar enligt i det föregående angivna grunder fr. o. m. den 1 juli 1965.

I likhet med riksförsäkringsverket anser jag det riktigt att från verket utgående ersättningar på grund av frivilliga försäkringar enligt yrkesskade- försäkringslagstiftningen liksom ersättningar för skador utom arbetet på grund av den särskilda olycksfallsförsäkringen för fiskare förhöjs med anlåtande av tillgängliga överskottsmedel på sätt verket föreslagit. Jag har erfarit, att socialförsäkringsbolagen f. n. utreder förutsättningarna för motsvarande höjningar av livräntor på grund av frivillig yrkesskadeförsäkring i bolagen.»

Allmänna sjukförsäkringsfonden

»Enligt 19 kap. 1 § lagen om allmän försäkring skall arbetsgivarna erlægga avgift till bl. a. sjukförsäkringen. Arbetsgivaravgiften till sjukförsäkringen utgör enligt 19 kap. 4 § per år 1,5 % av löner upp till 22 000 kr. för år räknat. Av avgiften skall $\frac{11}{15}$ användas till bestridande av utgifterna för tillägssjukpenning i vad den svarar mot inkomst av anställning. Beloppet fördelas mellan försäkringskassorna i förhållande till deras utgifter för sådan sjukpenning. Kungl. Maj:t äger dock med riksdagen bestämma, att viss del av beloppet i stället skall ingå till en fond, allmänna sjukförsäkringsfonden, vilken förvaltas enligt grunder som fastställs i enahanda ordning. Före den 1 januari 1963 gällde i princip likartade bestämmelser beträffande arbetsgivarnas bidrag till utgifterna för tillägssjukpenning enligt lagen om allmän sjukförsäkring och för tillägsspenning enligt lagen om moderskapshjälp.

När arbetsgivarnas bidrag till kostnaderna för tillägssjukpenning och tillägsspenning ursprungligen fastställdes beräknades det, att dessa bidrag skulle komma att svara för ungefär 60 % av kostnaderna för nämnda ändamål. Detta antagande ligger också till grund för nu gällande finansieringsregler. Under åren 1955—1958 översteg arbetsgivarbidragen nämnda procenttal. Det överskjutande beloppet har i enlighet med statsmakternas för varje särskilt år fattade beslut fonderats i allmänna sjukförsäkringsfonden. För åren 1959 och 1960 har den för tillägssjukpenning och tillägsspenning avsedda delen däremot inte uppgått till beräknade 60 % av utgifterna. För år 1959 ansågs detta inte erfordra någon åtgärd. För år 1960 återfördes från fonden det belopp varmed arbetsgivarbidragen för ifrågavarande ändamål understeg 60 % av utgifterna. Motsvarande återföring gjordes också för år 1961 (prop. 1962: 153, L²U 28, rskr 302).

Riksförsäkringsverket har tagit upp frågan om ytterligare återföring av

medel från allmänna sjukförsäkringsfonden och överföring av medel till fonden. Verket upplyser, att arbetsgivarbidragen till tilläggssjukpenning och tilläggspenning för år 1962 understiger 60 % av de under nämnda år i de allmänna sjukförsäkringskassorna bokförda utgifterna för ifrågavarande ändamål med 3 067 678 kr. För år 1963 överstiger arbetsgivaravgifterna till tilläggssjukpenning, i vad den svarar mot inkomst av anställning, 60 % av de allmänna försäkringskassornas utgifter för ifrågavarande ändamål med 18 093 359 kr. Arbetsgivaravgifterna till sådan tilläggssjukpenning för år 1964 har ännu inte kunnat exakt fastställas men preliminärt beräknas de överstiga nyss nämnda procenttal av utgifterna med omkring 21 milj. kr.

Verket upplyser vidare att allmänna sjukförsäkringsfonden den 30 juni 1964 uppgick till i runt tal 245 milj. kr.

Riksförsäkringsverket framhåller att man nu synes ha vunnit sådan erfarenhet, att den nämnda 60-procentsregeln kan fastställas att gälla tills vidare. En generell sådan regel skulle underlätta bl. a. beräkningen av de egenavgifter som erfordras för tilläggssjukpenningförsäkringen för anställda. Riksförsäkringsverket föreslår att generella föreskrifter utfärdas om att till allmänna sjukförsäkringsfonden skall överföras belopp varmed arbetsgivaravgifterna för visst år till försäkringen för de anställdas tilläggssjukpenning överstiger 60 % av de under året i de allmänna försäkringskassorna bokförda utgifterna för sådan sjukpenning samt att från nämnda fond skall återföras belopp varmed ifrågavarande avgifter för visst år understiger 60 % av angivna utgifter för året. Verket anser att regeln bör ges tillämpning fr. o. m. 1962.

Allmänna sjukförsäkringsfonden har till syfte att utgöra en reserv vid tillfälliga påfrestningar på försäkringens finanser. Underskott resp. överskott av den art som riksförsäkringsverket redogjort för kan regleras genom att medel överförs till fonden eller återförs från fonden. Överväganden pågår f. n. om de framtida reglerna för socialförsäkringens finansiering. Med hänsyn härtill bör frågan om överföring av medel till fonden eller återföring av medel dit behandlas på samma sätt som tidigare. Jag förordar att från allmänna sjukförsäkringsfonden återförs det belopp varmed arbetsgivaravgifternas bidrag till utgifterna för tilläggssjukpenning och tilläggspenning för år 1962 underskrider 60 % av kassornas utgifter för dessa ändamål under samma år, varvid medlen bör användas som bidrag till ifrågavarande utgifter. Till samma fond bör överföras de belopp varmed arbetsgivaravgifter för tilläggssjukpenning för anställda för ettvar av åren 1963 och 1964 överstiger 60 % av kassornas utgifter för sådan försäkring under respektive år.»

Lagrådet

Lagrådet har lämnat förslagen till 1) lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring, 2) lag om ändrad lydelse av 11 och 16 §§ lagen den 25 maj 1962 (nr 382) angående införande av lagen om allmän försäkring, och 3) lag om fortsatt försäkring enligt lagen den 17 december 1954 (nr 774) med särskilda bestämmelser om frivillig sjukpenningförsäkring i allmän sjukkassa, utan erinran.

Utskottet

Propositionen innehåller förslag till lagändringar i samband med en standardhöjning av folkpensionerna fr. o. m. den 1 juli 1965 samt höjning av de indextillägg som utlöses efter juni 1965. Vidare föreslås en uppmjukning av bestämmelserna om samordningen mellan pensioneringen och yrkesskadeförsäkringen så att den föreslagna standardhöjningen skall kunna utgå till ålders- och förtidspensionärer, vilkas pension bestäms med tillämpning av övergångsbestämmelserna till lagen om allmän försäkring. Indextillägg som utlöses efter juni månad 1965 skall också tillkomma dessa pensionärer. Beträffande reglerna om inkomstprövning av folkpensionsförmåner föreslås en höjning av de s. k. skärpningsfria beloppen fr. o. m. den 1 juli 1965.

I propositionen föreslås vidare ändrade grunder för beräkningen av avgift till allmän försäkringskassa avseende utgifter för sjukvårdsförmåner samt förlängning av den s. k. T-försäkringen på ytterligare fem år. Förslag framlägges rörande fonderingen i allmänna sjukförsäkringsfonden samt att överskottsmedel i riksförsäkringsverkets fonder skall få användas för förhöjning av livräntor på grund av frivillig yrkesskadeförsäkring. Slutligen föreslås att riksdagen med ändring av tidigare fattat principbeslut att de s. k. socialförsäkringsbolagen inte skall få meddela yrkesskadeförsäkring efter utgången av år 1965 fastställer tiden till »efter utgången av år 1967». Riksdagen bereds vidare tillfälle att yttra sig rörande huvudgrunderna för avveckling av bolagens verksamhet.

Socialförsäkringsbolagen

Yrkesskadeutredningen har avlämnat en promemoria angående avvecklingen av de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens verksamhet. Utskottet anser, i likhet med departementschefen, att det förslag som däri framlagts är väl ägnat att läggas till grund för avvecklingen av bolagens verksamhet. Beträffande normerna för beräkningen av livräntebestandets värde ansluter sig dock utskottet till den av departementschefen hävdade upp-

fattningen att dessa, på sätt han föreslagit, bör kunna bli föremål för förhandling mellan parterna.

I proposition till 1961 års riksdag föreslogs, att riksdagen skulle fatta principbeslut innebärande att socialförsäkringsbolagen inte efter utgången av år 1965 skulle få meddela försäkring enligt yrkesskadeförsäkringslagen. Riksdagen biföll förslaget och uttalade, att socialförsäkringsbolagen och dess personal genom beslutet i god tid erhöll varsel om de förestående förändringarna och hade möjlighet att planlägga avvecklingen av rörelsen. I den nu aktuella propositionen uttalar departementschefen att ny yrkesskadelagstiftning kan träda i kraft tidigast den 1 januari 1968. Med hänsyn till att det inte är lämpligt att vidta någon ändring i försäkringens administration innan en ny yrkesskadelagstiftning kan träda i kraft förordar departementschefen den ändringen i ovannämnda principbeslut att socialförsäkringsbolagen inte efter utgången av år 1967 skall äga meddela försäkring enligt yrkesskadeförsäkringslagen. Den nu föreslagna ordningen får dessutom anses innebära att socialförsäkringsbolagen erhåller rimlig tid att planlägga avvecklingen av sin verksamhet. Med hänsyn till det anförda anser utskottet att tidigare principbeslut bör ändras på sätt departementschefen föreslagit.

Standardhöjning av folkpensionen

Utskottet biträder propositionen i denna del.

Inom folkpensioneringen utgår ålderspension i princip från och med den månad, varunder den försäkrade fyller 67 år. På framställning av den försäkrade kan ålderspension utgå tidigare, dock tidigast fr. o. m. den månad, då han uppnår 63 års ålder. Uttages ålderspensionen i förtid minskas denna med 0,6 procent för varje månad som, när pensionen börjar uttagas, återstår till den månad då den försäkrade fyller 67 år.

I motion I: 650 hemställs, att den höjning av standardtilläggen som föreslås i propositionen må utgå med oducerat belopp jämväl till pensionärer som anmält förtida uttag.

Den reduktion av pensionsbeloppet som sker vid förtida uttag är uträknad efter försäkringsmatematiska principer. Om standardtilläggen skulle utgå oducerade, såsom motionärerna föreslagit, innebär detta att förtida uttag skulle bli särskilt förmånligt. Utskottet anser för sin del, att motionen inte bör föranleda ändring av de regler som gäller för förtida pensionsuttag. Med hänsyn härtill kan utskottet icke biträda motionen.

I lagen om allmän försäkring anges folkpensionsförmånerna som procentdelar av basbeloppet. Denna metod att uttrycka folkpensionernas storlek, som är avsedd att träda i kraft den 1 juli 1968, uppfattas i motionen II: 780 som ett hinder mot standardhöjningar av folkpensionerna efter år 1968. Under åren 1963 och 1964 uttalade andra lagutskottet i anslutning

till motioner av samma innehåll, att det enligt utskottets mening saknades skäl för denna uppfattning. Utskottet är alltså av samma åsikt.

I motionen II: 779 hemställes att förslag skall föreläggas nästa års riksdag om sådan förbättring av folkpensionerna att bättre relationer kommer att råda mellan de folkpensionärer som i huvudsak endast har sina folkpensionsförmåner att leva på och övriga grupper i samhället.

I motionen II: 780 har, såvitt nu är i fråga, vidare begärts tillsättande snarast möjligt av en parlamentarisk kommitté för att utreda frågan om målsättning och metod för standardhöjningar av folkpensionsförmånerna efter år 1968.

Skäl kan anföras för ytterligare förbättring av de ekonomiska villkoren för de grupper som avses i motion II: 779. Detta sker enligt utskottets mening i första hand genom de etappvisa höjningarna av folkpensionsförmånerna. Genom de i förevarande proposition föreslagna standardhöjningarna och höjda indextillägg, tar man ett steg i denna riktning. Vidare har årets riksdag vid behandlingen av proposition nr 14 fattat beslut som i skattehänseende gynnar skattskyldiga med låga inkomster. Det förslag som framlagts i proposition nr 43 angående kommunal skatteutjämning bör dessutom ge kommunerna ökade möjligheter att avsevärt höja de kommunala bostadstilläggen och härigenom förbättra läget för berörda kategorier. Utskottet förutsätter att kommunerna, för den händelse förslaget genomföres, kommer att utnyttja dessa möjligheter. Utskottet vill dessutom erinra om att den hittillsvarande riktpunkten för folkpensionernas nivå är avsedd att nås först år 1968 genom årliga förbättringar av folkpensionsförmånerna. I fjolårets statsverksproposition har aviserats, att standardhöjningar inom folkpensioneringen bör genomföras även efter det att den för år 1968 angivna målsättningen har nåtts samt att avsikten är att verkställa utredning av härmed sammanhängande frågor. Utskottet, som är av samma uppfattning, vill som sin mening uttala att utredningen bör företagas under parlamentarisk medverkan samt att de i motion II: 779 berörda kategoriernas problem lämpligen bör tas upp i detta sammanhang. Vad utskottet sålunda anfört bör bringas till Kungl. Maj:ts kännedom. Härigenom anser sig utskottet ha besvarat motionerna II: 779 och II: 780.

Indextilläggets storlek

Utskottet biträder propositionen i denna del.

Pensionspristalet anger förhållandet mellan prisläget varje månad och prisläget i december 1951 och gäller för tredje månaden efter den som beräkningen avser. Folkpensionens grundbelopp ökas med ett indextillägg för varje mångfald av tre, varmed pensionspristalet överstiger 100.

Det synes utskottet angeläget att de indextillägg som utlöses kommer pensionärerna till godo så snart som möjligt efter det pensionspristalets

höjning föranlett utlösningen. För utskottet har emellertid upplysts, att det med nuvarande tekniska hjälpmedel inte är möjligt att korta ned tiden för uträkningen av de nya pensionsbeloppen.

Inkomstprövning av vissa folkpensionsförmåner

Hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension minskas med en tredjedel av den pensionsberättigades årsinkomst i vad den överstiger för den som är gift 1 200 kr. och för annan 1 700 kr. samt med ytterligare en tredjedel av inkomsten i vad den överstiger för den som är gift 1 700 kr. och för annan 2 400 kr. Vid inkomstprövning inom folkpensioneringen gäller vidare att avkastningen av förmögenhet höjes med tio procent av det belopp varmed förmögenheten överstiger för den som är gift 15 000 kr. och för annan pensionär 20 000 kr.

På uppdrag av Kungl. Maj:t har riksförsäkringsverket undersökt om den höjning av taxeringsvärdena på fastigheter, som blir en följd av den pågående allmänna fastighetstaxeringen, motiverar jämkning i reglerna om inkomstprövning av folkpensionsförmåner. Verket anser att någon ändring av reglerna om den avdragsfria inkomsten eller avdragsfaktorn inte bör komma i fråga. Däremot föreslår verket att de skärpningsfria beloppen höjs från sammanlagt 30 000 kr. till 45 000 kr. för makar och från 20 000 kr. till 30 000 kr. för ensam pensionär. Departementschefen ansluter sig i förevarande proposition till det av riksförsäkringsverket framlagda förslaget.

I motionerna I: 524 och II: 626 samt I: 531 och II: 614 yrkas, att den skärpning av avdragsfaktorn till två tredjedelar av sidoinkomsten, som föreligger vid sidoinkomster överstigande 1 700 kr. respektive 2 400 kr., avskaffas. Motionärerna har motiverat sitt yrkande med att den samlade marginalbelastningen av inkomstskatt och mistad inkomstprövad förmån i vissa inkomstskikt kan bli så stor, att den kan antagas motverka pensionärernas vilja att skaffa sig extraförtjänster. Vidare föreslås i motionerna, att de inkomstskärpande förmögenhetsbeloppen skall höjas. Det yrkas i motionerna I: 524 och II: 626 att beloppen skall fastställas till 22 500 kr. för den som är gift och 30 000 kr. för annan pensionär samt i motionerna I: 531 och II: 614 att beloppen skall utgöra 20 000 kr. respektive 30 000 kr. I motionen II: 228 hemställs, såvitt nu är i fråga, att reduceringen på hustrutillägget och det kommunala bostadstillägget i anledning av inkomst utöver folkpensionen sker först vid ett betydligt högre inkomstbelopp än som nu gäller.

Utskottet biträder propositionen i nu aktuella del. Härigenom är motionsyrkandena såvitt de gäller de skärpningsfria förmögenhetsbeloppen tillgodosedda och bör således icke föranleda någon riksdagens åtgärd.

Frågan om avskaffande av skärpningen av avdragsfaktorn till två tredje-

delar behandlades av andra lagutskottet under år 1963 i anledning av motioner i anslutning till proposition om höjning av sidoinkomstbeloppet för den som är gift från 750 respektive 1 050 kr. till 1 200 respektive 1 700 kr. och för annan från 1 000 respektive 1 400 kr. till 1 700 respektive 2 400 kr. Motionärerna hade vid detta tillfälle samma motivering för sitt yrkande som förekommer i nu aktuella motioner. Utskottet anförde i sitt av riksdagen godkända utlåtande, att konsekvenserna av inkomstprövningsreglerna inte var helt tillfredsställande men att en inkomstprövning med nödvändighet medförde att i något inkomstskikt marginalbelastningen blev jämförelsevis stor. Det framhölls vidare att hustrutilläggen och de kommunala bostadstilläggen tillkommit med tanke på de mest behövande grupperna, d. v. s. sådana folkpensionärer som icke hade några inkomster alls utöver folkpensionen eller jämförelsevis begränsade sidoinkomster. För sådana folkpensionärer innebar propositionens förslag en väsentlig förbättring i förhållande till vad som tidigare gällde. På grund av dessa omständigheter samt med hänsyn till att motionärernas förslag innebar en avsevärd ökning av inte minst kommunernas kostnader fann sig utskottet icke kunna biträda motionsyrkandet. Även år 1964 var frågan om slopande av avdragsfaktorn två tredjedelar på grund av väckta motioner föremål för riksdagens behandling. Riksdagen intog då samma ståndpunkt som år 1963.

De här berörda frågorna om slopande av avdragsfaktorn två tredjedelar och om högre avdragsfria inkomstbelopp har sådant samband med frågan om standardhöjning av folkpensionerna efter år 1968 att det synes utskottet lämpligt att de tas upp i sammanhang med den utredning som ovan nämnts. Detta utskottets uttalande synes böra bringas till Kungl. Maj:ts kännedom. Härigenom anser sig utskottet ha besvarat de i denna del upptagna motionsyrkandena.

Sjukförsäkringsavgifterna

Sjukförsäkringen finansieras genom ett system av avgifter från de försäkrade, arbetsgivaravgifter och statsbidrag. De försäkrades egna avgifter innefattar avgift för sjukvårdsförsäkringen, grundsjukpenning och i förekommande fall jämväl för sjukpenningförsäkringen. Sjukvårdsförsäkringsavgiften är i viss mån beroende av den försäkrades taxerade inkomst. Avgiften skall i princip erläggas av inskrivna i allmän försäkringskassa, vilkas till statlig inkomstskatt taxerade inkomst vid taxering året näst efter det år avgiften avser uppgår till minst 2 400 kr. och som ej fyllt 67 år eller vid årets utgång uppbär ålders- eller förtidspension. Avgiften för försäkring för grundsjukpenning påföres alla, som är försäkrade för grundsjukpenning. I princip gäller detta den som har en arbetsinkomst av minst 1 800 kr. Avgiften för försäkring för tillägssjukpenning skall erläggas av dem, som är tillförsäkrade sådan förmån. Detta gäller i prin-

cip den som har en arbetsinkomst av minst 2 600 kr. Avgiftens storlek beror främst på den sjukpenningklass, den försäkrade tillhör. Sjukförsäkringsavgifterna fastställs av riksförsäkringsverket. De skall vara så avvägda, att de i förening med kassornas övriga tillgängliga medel förslår till infriande av förfallna utfästelser, förvaltningskostnader och andra utgifter ävensom till erforderlig fondbildning.

I förevarande proposition föreslås ändrade grunder för skyldigheten att erlægga avgift för allmän försäkringskassas utgifter för sjukvårdsförmåner. Sådan skyldighet skall enligt förslaget föreligga endast om till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst beräknats för den försäkrade.

Utskottet biträder propositionen i denna del.

I motionen II: 66 har begärts utredning och förslag syftande till, att personer som befrias från att erlægga inkomstskatt och folkpensionsavgift skall befrias jämväl från erläggandet av sjukförsäkringsavgift.

Genom propositionens förslag har det i motionen upptagna problemet lösts beträffande avgifter för sjukvårdsförmåner. Att uppluckra det samband som råder mellan avgifter och förmåner beträffande grundsjukpenning och tillägssjukpenning synes utskottet inte önskvärt. Med hänsyn härtill är det icke möjligt att befria dem som inte har att erlægga inkomstskatt jämväl från skyldighet att erlægga avgifter för grundsjukpenning och tillägssjukpenning. Motionen II: 66 synes därför icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Uppräkning av livräntor

Utskottet biträder propositionens förslag att riksförsäkringsverket berättigas disponera till frivilliga försäkringar hänförliga överskottsmedel i yrkesskadeförsäkringsfonden och i fiskarförsäkringsfonden för förhöjningar fr. o. m. den 1 juli 1965 av livräntor som på grund av frivillig försäkring utges av verket.

Den uppräkning av livräntorna från den frivilliga yrkesskadeförsäkringen som blir möjlig med användande av ovannämnda överskottsmedel från yrkesskadeförsäkringsfonden torde såsom riksförsäkringsverket anfört, inte komma att innefatta kompensation till dem som uppnått 67 års ålder. För uppräkning av invalidlivränta före 67 års ålder torde komma att krävas, att invaliditetsgraden är minst 30 %. I övrigt föreslår riksförsäkringsverket att uppräkningsen skall ske med tillämpning av gällande grunder för omreglering och förhöjning av livräntor från den obligatoriska försäkringen. Överskottsmedlen från fiskarförsäkringsfonden gör det möjligt att räkna upp livräntor från utomarbetsförsäkringen hänförliga till olycksfallsförsäkringen för fiskare på motsvarande sätt som livräntor från inomarbetsförsäkringen. Vidare har för utskottet upplysts att socialförsäkringsbolagen f. n. utreder förutsättningarna för höjningar av livräntor på grund av frivillig yrkesskadeförsäkring i bolagen.

Enligt utskottets mening har man genom de ovan anförda åtgärderna utnyttjat de möjligheter som står till buds för att förbättra de aktuella frivilliga försäkringarna. Med det anförda synes motionärernas önskemål vara i huvudsak tillgodosedda.

Utöver vad ovan anförts har de i propositionen, såvitt nu är i fråga, framlagda förslagen och de av departementschefen i anslutning därtill gjorda uttalandena inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer,

A. att riksdagen måtte antaga följande genom förevarande proposition nr 45 framlagda författningsförslag, nämligen

I. förslaget till lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring;

II. förslaget till lag om ändrad lydelse av 11 och 16 §§ lagen den 25 maj 1962 (nr 382) angående införande av lagen om allmän försäkring;

III. förslaget till lag om fortsatt försäkring enligt lagen den 17 december 1954 (nr 774) med särskilda bestämmelser om frivillig sjukpenningförsäkring i allmän sjukkassa;

IV. förslaget till lag angående ändrad lydelse av 5 § lagen den 25 maj 1962 (nr 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension;

V. förslaget till förordning om ändrad lydelse av 2 § 4 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272);

B. att riksdagen — med ändring av tidigare ställningstagande — måtte i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag besluta, att bolag, som avses i 1 § lagen om yrkesskadeförsäkring, icke efter utgången av år 1967 skall äga meddela försäkring enligt nämnda lag;

C. att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anført rörande huvudgrunderna för avveckling av de s. k. socialförsäkringsbolagens verksamhet;

D. att riksdagen måtte medgiva riksförsäkringsverket att disponera till frivilliga försäkringar hänförliga överskottsmedel i yrkesskadeförsäkringsfonden och i fiskarförsäkringsfonden för förhöjning fr. o. m. den 1 juli 1965 av livräntor som på grund av frivillig försäkring utges av verket;

E. att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 45, såvitt gäller återföring från och överföring till allmänna sjukförsäkringsfonden;

F. I. att riksdagen i anledning av följande motioner, nämligen

- 1) motionen II: 779, samt
- 2) motionen II: 780, såvitt angår yrkandet under 1)

måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t såsom sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört angående framtida folkpensionsförhöjningar;

II. att följande motioner, nämligen

- 1) motionen II: 779, samt
- 2) motionen II: 780, såvitt angår yrkandet under 1)

i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet under I. hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

G. att följande motioner, nämligen

- 1) motionen I: 650,
- 2) motionen II: 66, samt
- 3) motionerna I: 321 och II: 388

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

H. att riksdagen i anledning av följande motioner, nämligen

- 1) motionerna I: 524 och II: 626,
- 2) motionerna I: 531 och II: 614, samt
- 3) motionen II: 228, såvitt nu är i fråga,

måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t såsom sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört angående slopande av avdragsfaktorn två tredjedelar och höjning av inkomstbeloppen;

J. att följande motioner, nämligen

- 1) motionerna I: 524 och II: 626,
- 2) motionerna I: 531 och II: 614, samt
- 3) motionen II: 228, såvitt nu är i fråga,

i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet under H. hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 april 1965

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand, Axel Svensson*, fru Carlqvist, herrar Lars Larsson, Erik Filip Petersson, Hübinette, Kilsmo* och fru Olsson*;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Odhe, Gustavsson i Alvesta, Bengtsson i Varberg*, Wiklund, Ringaby, Carlsson i Göteborg och fru Skantz.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer

Vid utskottets hemställan under F.

I. av herrar *Erik Filip Petersson, Kilsmo, Anderson* i Sundsvall och *Wiklund*, vilka ansett,

a) att det avsnitt i utskottets yttrande å s. 28 som börjar med orden »Utskottet, som är» och slutar med orden »II: 779 och II: 780» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet, som är av samma uppfattning, vill som sin mening uttala att utredningen bör företagas under parlamentarisk medverkan. De etappvisa höjningarna av folkpensionerna fram till 1968 utgör emellertid enligt utskottets mening inte tillräckliga åtgärder för att förbättra förhållandena för de pensionärer, som har folkpensionsförmånerna som enda eller huvudsaklig försörjningsmöjlighet. Utskottet delar därför den i motionen II: 779 framförda uppfattningen att frågan om en förbättring för de sämst ställda pensionärerna bör snabbutredas så att ett förslag kan föreläggas 1966 års riksdag. Denna utredning bör i första hand överväga att för i motionen berörda kategorier pensionärer införa ett särskilt pensionstillskott vid sidan av övriga folkpensionsförmåner. Utskottet tillstyrker sålunda motion II: 779 och föreslår, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t med tillkännagivande av vad utskottet anfört hemställer om utredning och förslag till 1966 års riksdag angående pensionstillskott inom folkpensioneringen till berörda pensionärer. Genom det sagda anser sig utskottet jämväl ha besvarat motionen II: 780.»

b) att utskottet bort hemställa,

»I. att riksdagen med bifall till motionen II: 779 och i anledning av motionen II: 780 såvitt angår yrkandet under 1) måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t såsom sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört angående framtida folkpensionshöjningar;

II. att motionen II: 780, såvitt angår yrkandet under 1) i den mån den icke kan anses besvarad genom vad utskottet under I. hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.»

II. av fru *Olsson* och herr *Gustavsson* i Alvesta, vilka ansett, att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar å s. 27 med orden »I lagen om» och slutar å s. 28 med orden »av samma åsikt» bort ersättas med text av följande lydelse:

»I lagen om allmän försäkring anges folkpensionsförmånerna som procentdelar av basbeloppet. I motionen II: 780 påpekas att denna anknytning till basbeloppet är ett hinder för standardförbättringar av folkpensionerna. Utskottet delar motionärernas uppfattning att fixeringen till basbeloppet möjliggör följsamhet till penningvärdeförändringarna men förhindrar att pensionärerna får tillfredsställande del av den allmänna standardstegringen. Utskottet föreslår därför att dess synpunkter beaktas av den parlamentariska kommitté som skall utreda frågan om målsättning och metod för standardhöjningar av folkpensionerna efter år 1968.»

III. av fru *Olsson* och herr *Gustavsson* i Alvesta, vilka ansett, att det avsnitt i utskottets yttrande å s. 28 som börjar med orden »Vidare har årets» och slutar med orden »härmed sammanhängande frågor» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Vidare kommer utskottet att i ett annat yttrande behandla förslaget i motionen II: 780 om införande av ett statligt grundbelopp i det kommunala bostadstillägget. Genom att göra det statliga grundbeloppet förhållandevis stort kan man ge de aktuella pensionärsgrupperna en tillfredsställande pensionering. Därmed kan de sämst ställda pensionärerna erhålla en standardhöjning redan före 1968. Vad gäller tiden efter 1968 bör såsom framhållits i motionen II: 780 den i statsverkspropositionen 1964 avviserade utredningen snarast komma till stånd.»

Vid utskottets hemställen under H.

IV. av herrar *Erik Filip Petersson*, *Kilsmo*, *Anderson* i Sundsvall och *Wiklund*, vilka ansett,

att den mening i utskottets yttrande å s. 30 som börjar med orden »De här berörda» och slutar med orden »som ovan nämnts» bort ersättas med följande mening:

»De här berörda frågorna om slopande av avdragsfaktorn två tredjedelar och om högre avdragsfria inkomstbelopp har sådant samband med frågan om standardhöjning av folkpensionerna att det synes utskottet lämpligt att de tas upp i sammanhang med den utredning som ovan nämnts.»

Särskilt yttrande**Vid utskottets hemställan under F.**

av herrar *Hübinette* och *Ringaby*, vilka anfört följande:

»Vi delar den i motion II: 779 framförda uppfattningen att det är synnerligen önskvärt med en förbättring av den ekonomiska situationen för de grupper folkpensionärer som endast eller huvudsakligen har folkpensionen som inkomstkälla.

Vi har emellertid i reservation till andra lagutskottets utlåtande nr 5 vid årets riksdag angivit efter vilka grunder en sådan förbättring skulle kunna ske och föreslagit att frågan i hela dess vidd skulle utredas så snabbt att förslag om åtgärder i angivet syfte skulle kunna framläggas för 1966 års riksdag.»